

Beredskap

Sanitetskvinnene bistår i leteaksjoner, ved ulykker og i kriser. Våre frivillige har lokalkunnskap og gir omsorg til både dem som blir rammet og hjelpemannskaper. Vi driver også med forebyggende beredskapsarbeid.

Våre politiske saker

Nasjonale politiske krav:

Myndighetene må anerkjenne at omsorgsberedskap er en viktig del av totalberedskapen og vi må derfor sikres finansiering på linje med øvrige beredskapsorganisasjoner. Derfor må:

- Tildelingskriteriene for tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten hos justis- og beredskapsdepartementet økes. Alle nasjonale beredskapsorganisasjoner som bidrar til gode redningsforløp, kan tildeles tilskuddsmidler. Vi bistår i søk og redningsaksjoner. Vi mener derfor at vi er berettiget for tilskuddsmidler fra denne ordningen.
- Den frivillige helseberedskapen styrkes ved å opprette en egen post i helsebudsjettet til en pott for driftsstøtte/frie midler på 30 millioner kroner til oss, Røde Kors og Norsk Folkehjelp. Disse midlene vil gå til utstyr og materiell, rekruttering og opplæring av nye frivillige og støtte til drift og ivaretagelse av de frivillige.
- Tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner hos forsvarsdepartementet må økes. Behovet for Sanitetskvinnenes innsats på dette området vil bli større i tiden fremover. Vi får midler til regionale totalforsvarssamlinger, fremme samarbeid mellom frivillige organisasjoner og til å spre kunnskap og informasjon om totalforsvaret. Vi ønsker å utvide dette arbeidet.

Regionale og lokale politiske krav:

- Statsforvalter/fylkesberedskapssjef bør ha en tydeligere rolle for å sikre god informasjonsflyt som involverer frivillige organisasjoner og samvirke på tvers. Det kan blant annet ivaretas gjennom at vi er representert i fylkesberedskapsråd.
- I føringene i forskrift om kommunal beredskapsplikt er kommunene oppfordret til å samarbeide med private aktører. Innunder her hører frivillige organisasjoner, og det må ivaretas gjennom kommunale samarbeidsavtaler og plass i kommunale beredskapsråd.

I tråd med Frivillighet Norge mener vi at:

- Det må legges til rette for at organisasjonenes tid brukes mest mulig til trening og innsats, og minst mulig til byråkrati. Dette innebærer at det legges til rette for langsiktig og forutsigbar finansiering.

- Det offentlige må i større grad forplikte seg til å ivareta frivillige ressurser som brukes i beredskapsinnsats, blant annet gjennom støtte til trening, øvelser, vedlikehold og oppdatering av utstyr.
- Lokale og nasjonale myndigheter må i større grad inkludere relevante frivillige aktører i beredskapsøvelser.

Bakgrunn

Sanitetskvinnene har Omsorgsberedskapsgrupper i over 150 kommuner. De fleste av gruppene har formaliserte avtaler som beskriver samarbeidet med sin kommune. Vi har over 5000 beredskapsfrivillige, og nasjonale samarbeidsavtaler med Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap, Politidirektoratet og Helsedirektoratet. Sanitetskvinnene har en plass i Landsrådet for Heimevernet og har representanter i alle Heimevernets 11 distriktsråd. Vi er representert i 7 fylkesberedskapsråd og i over 100 kommunale beredskapsråd.

Ved hendelser der det er behov for vår hjelp er det ofte kommunene som utkaller oss. Det kan også være Heimevernet, Sivilforsvaret eller brannvesen som tar kontakt. Vi får også oppdrag gjennom samarbeid med andre frivillige organisasjoner som Røde Kors og Norsk Folkehjelp. Våre omsorgsberedskapsgrupper er tett på hendelser i lokalsamfunnet og vil ofte kunne mobilisere på egen hånd når det skjer noe.

Våre beredskapsfrivillige har en sentral rolle i omsorgsberedskap og forebyggende aktiviteter i sine lokalsamfunn. Trygge lokalsamfunn er viktig for oss. Derfor jobber vi også forebyggende gjennom å spre kunnskap om førstehjelp, egenberedskap, brannsikkerhet og lignende.

Aktivitet ved siste tids hendelser:

Ekstremværet Hans som rammet store deler av Øst-Norge i august 2023 medførte flom, ras og stengte veier. Flere av våre omsorgsberedskapsgrupper har støttet sine kommuner med mat, hus og omsorg til evakuerte, hjelpemannskaper og andre.

Under pandemien la omsorgsberedskapsgruppene ned mange hundre tusen frivilligtimer. Vi har bistått kommuner og avlastet helsepersonell, både med smittevern, logistikk, observasjon etter vaksine, testing, og transport av eldre til og fra vaksinasjonslokaler.

Innsatsen mot pandemien avtok våren 2022. Samtidig ble mange av våre beredskapsfrivillige involvert i innsatsen for ukrainske flyktninger. Vi har bistått kommuner og mottak på forespørsel, både med sosiale møteplasser og kontakt, mat og hygieneartikler.

Andre eksempler:

- Snøskred i Beisfjord, februar 2022. Skred hadde isolert bygda flere ganger bare denne vinteren. Da ble det opprettet kafe i bygda der blant annet våre frivillige hentet eldre beboere til både servering og sosial kontakt.

- Snøskred i Langfjordbotn i Alta flere anledninger de siste årene. Bygda blir da veiløs i flere dager, og da stiller våre frivillige opp med både hus, mat og omsorg til isolerte.
- Leirskredet i Gjerdrum 2020-21, 40 frivillige var involvert i 10 dager på Ask kulturhus.
- Motorhavari på cruiseskipet Viking Sky mars 2019 ved Hustadvika. Frivillige bisto Molde kommune da skipet la til kai og alle passasjerene skulle evakueres.

Vår visjon

Sanitetskvinnenes omsorgsberedskap dekker et samfunnsmessig behov og bidrar til trygge lokalsamfunn. Myndighetene må anerkjenne Sanitetskvinnene som en ønsket samvirkeaktør, og sikre ressurstildeling for at Sanitetskvinnenes arbeid skal kunne opprettholdes. Sanitetskvinnene skal involveres på nasjonalt, regionalt og lokalt plan når samfunnssikkerhet og beredskap diskuteres.

Definisjoner og begreper

Omsorgsberedskap er Sanitetskvinnenes begrep og vi har derfor en egen definisjon av begrepet. Omsorgsberedskap skal vi som hovedregel bruke når vi beskriver vårt beredskapsarbeid. Omsorgsberedskap ligger under vårt strategiske område trygge lokalsamfunn.

Definisjon på omsorgsberedskap:

Omsorgsberedskap innebærer å bidra med ekstra hender, hus, mat og omsorg til lokalsamfunn før, under og etter kriser.

Våre frivillige støtter berørte, pårørende og hjelpemannskap. Ved å være forberedt på å stille opp for berørte i bygd og by, bidrar vi til å begrense konsekvensene når kriser rammer. Omsorgsberedskapsgruppene gjør en viktig forebyggende beredskapsinnsats i sine lokalmiljø.

Definisjon på omsorgsberedskapsgrupper:

Våre frivillige er med i omsorgsberedskapsgrupper i sin kommune. Gruppene finnes over hele landet, har lokalkunnskap, kort responstid og bidrar til økt utholdenhet.

Når vi snakker med politikere og beslutningstakere på justisfeltet bruker vi begrepet omsorgsberedskap. Det samme gjelder når vi snakker med beslutningstakere på forsvarsfeltet. Vår beredskapsinnsats bidrar til myndighetenes arbeid for økt samfunnssikkerhet som en del av totalforsvaret.

Når vi snakker med politikere og beslutningstakere på helse- og omsorgsfeltet så bruker vi begrepet frivillig helseberedskap, for å understreke viktigheten av vårt arbeid også i helse- og omsorgssektoren. Dette er derfor strategisk begrepsbruk. Regjeringens definisjon: Helseberedskapens formål er å verne befolkningens liv og helse, og sørge for medisinsk behandling, pleie og omsorg til berørte personer i kriser og krig.

Omsorgsberedskap er også vårt bidrag inn til den frivillige helseberedskapen gjennom å avlaste helsepersonell. Det kan være å avlaste med praktiske oppgaver eller ved å gi omsorg og støtte til berørte personer i kriser.

Våre aktiviteter på feltet:

- [Omsorgsberedskapsgrupper](#) (innsats før, under og etter krise)
- [Førstehjelp for eldre](#)
- [Egenberedskap](#)
- [Trygghetstreff](#) (brannsikkerhet for eldre)
- Regionale totalforsvarssamlinger
- [Trygg sammen](#) (verktøykasse om førstehjelp, brannsikkerhet og trafikksikkerhet tilpasset personer med begrensede norskkunnskaper)
- [Veiledningssentrene for pårørende](#)

Strategiske dokumenter, rapporter og lovverk

- [NOU 2023: 14 Forsvarskommissjonen](#)
- [NOU 2023: 17 Totalberedskapskommissjonen](#)
- [Meld. St. 5 \(2023–2024\) En motstandsdyktig helseberedskap — Fra pandemi til krig i Europa](#)
- [Meld. St. 16 \(2023–2024\) Brann- og redningsvesenet — Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet](#)
- [Meld. St. 24 \(2022–2023\) Fellesskap og meistring — Bu trygt heime](#)
- [NOU 2023: 4 Tid for handling — Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste](#)
- [Veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt](#)
- [Meld. St. 5 \(2020–2021\) Samfunnssikkerhet i en usikker verden](#)
- [Koronakommisjonens rapport \(NOU\) Myndighetens håndtering av koronapandemien del 1 og del 2](#)
- [Mestring, samhörighet og håp - Veileder for psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer](#)

Dette dokumentet revideres årlig. Sist revidert 09.04.24.